

सन २०१५ आणि सन २०१६ करिता विविध
कृषि पुरस्कार प्रदान करुन शेतकरी/संस्था
यांचा सन्मान करणेबाबत.

**महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: कृभुपु-२०१७/प्र.क्र.६२/११-अे**

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
दिनांक : ०२ फेब्रुवारी, २०१९

वाचा :-

- १) शासन निर्णय, कृषि व पदुम विभाग, क्र.कृभुपु-२०१२/प्र.क्र.१३४/११-अे, दि.६.९.२०१४
- २) शासन निर्णय, कृषि व पदुम विभाग, क्र.कृभुपु-२०१३/प्र.क्र.१७८/११-अे, दि.६.९.२०१४
- ३) शासन निर्णय, कृषि व पदुम विभाग, क्र.कृभुपु-२०१५/प्र.क्र.१२८/११-अे, दि.२९.६.२०१७

प्रस्तावना :-

राज्यात कृषि, कृषि संलग्न क्षेत्र तसेच फलोत्पादन क्षेत्रामध्ये उल्लेखनीय कार्य करणाऱ्या व्यक्ती/संस्था यांना डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषिरत्न, वसंतराव नाईक कृषिभूषण, जिजामाता कृषिभूषण, कृषिभूषण (सॅट्रिय शेती), वसंतराव नाईक शेतीमित्र, वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी, उद्यान पंडित, पद्मश्री डॉ.विठ्ठलराव विखे पाटील, कृषि सेवारत्न पुरस्कार व राज्यस्तरीय पीक स्पर्धा इत्यादी कृषि पुरस्कार प्रदान करुन सन्मानीत करण्यात येते. त्यास अनुसरुन सन २०१५ व सन २०१६ करिता विविध कृषि पुरस्कार प्रदान करुन शेतकरी / संस्था यांचा सन्मान करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

सन २०१५ आणि सन २०१६ करिताचे कृषि पुरस्कार प्रदान करण्यासाठी पुरस्कारार्थींची नावे निश्चित करण्याकरिता मा.मंत्री (कृषि) यांचे अध्यक्षतेखाली आयोजित करण्यात आलेल्या बैठकीत सन २०१५ आणि सन २०१६ करिताच्या पुरस्कारांकरिता खालील व्यक्ती/संस्था यांची नावे निश्चित करण्यात आली असून त्यांना पुरस्कार प्रदान करुन सन्मानीत करण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे :-

अ.क्र	व्यक्तीचे/संस्थेचे नाव	पत्ता
१) डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषिरत्न पुरस्कार २०१५		
१	श्री. चंद्रशेखर हरिभाऊ भडसावळे	सगुणा बाग, मालेगाव, पो. दहिवली, नेरळ, ता. कर्जत, जि.रायगड.
२) वसंतराव नाईक कृषिभूषण पुरस्कार २०१५		
१	श्री. रामचंद्र रघुनाथ सावे,	मु.पो.चिंचणी, ता.डहाणू, जि.पालघर.
२	श्री. प्रकाश भुता पाटील,	मु.पो.पढावद, ता. शिंदखेडा. जि. धुळे
३	श्री. मोतीराम लक्ष्मण गावीत	मु. शिंदे (दि)पो.मोहपाडा,ता.सुरगाणा. जि. नाशिक
४	श्री. राजेंद नानासो गायकवाड,	मु.पो.भुईज, ता.वाई, जि.सातारा.

५	श्री. उध्दव आसाराम खेडेकर,	मु.शिवणी, पो.नेर, ता.जि.जालना
६	श्री. रविद्र बाबासाहेब गोल्डे,	मु.पिंपरखेड खु., पो.चिंचखेड, ता.अंबड, जि.जालना
७	श्री. त्रिंबक आप्पाराव फंड,	मु.जळकोटवाडी, पो.वडगाव (काटी), ता.तुळजापूर, जि.उस्मानाबाद.
८	श्री. अरुण गणपतराव धुळे,	मु. पो. सुनगाव, ता. जळगाव जामोद, जि.बुलढाणा
९	श्री. सैय्यद खुर्शीद सै. हाशम	मु.पो. बोरगाव मंजु, ता.जि. अकोला
१०	श्री.यादव दसरुजी मेश्राम,	मु.पो.लवारी (उमरी), ता.साकोली, जि.भंडारा
३) जिजामाता कृषिभूषण पुरस्कार २०१५		
१	सौ. सुलोचना तुकाराम पिंगट,	मु.रावडेवाडी, पो. टाकळीहाजी, ता. शिरूर, जि. पुणे.
२	सौ. मंदाताई वसंतराव पाटील,	मु. माळेवाडी-डुक्रेवाडी, (सात्रळ) पो.सोनगाव, ता.राहुरी, जि.अहमदनगर
३	सौ. आनंदी सिताराम चौगले,	मु.पो.पोहाळे त.आळते, ता. पन्हाळा, जि.कोल्हापूर
४	सौ. सुवर्णा विनय निकम,	मु.पो. पलुस, ता. पलुस, जि. सांगली
४) वसंतराव नाईक शेतीमित्र पुरस्कार २०१५		
१	श्री. संदिप दत्तु नवले,	मु.पो.भेंडा, ता.नेवासा, जि. अहमदनगर
२	श्री. दत्तात्रय श्रीपती बोरगे,	मु.पो. खुपीरे, ता. करवीर जि. कोल्हापूर
३	श्री.विजय एकनाथराव चौधरी,	वेद बंगलो, १०७, गणपती मंदीराजवळ, खुलताबाद, जि.औरंगाबाद
५) वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार (सर्वसाधारण गट) २०१५		
१	श्री. शशीकांत भास्करराव पुंडकर,	मु.येऊलखेड, पो.जानोरी, ता.शेगाव, जि.बुलढाणा
२	श्री. दिलीप उर्फ रामदास नारायण फुके,	मु.चांभई, पो.पार्डी (ताड), ता.मंगरुळपीर, जि.वाशिम
३	सौ.सुमन माणिकराव झेंडे,	मु.पो.पांडेश्वर, ता.पुंरदर जि.पुणे.
४	श्री. जयकिसन रामदास शिंदे,	मु.वरुडी पो.गेवराई (बाजार)ता.बदनापूर, जि.जालना
५	श्री. हेमंत वसंतराव देशमुख,	मु.पो.डोंगरकिन्ही, ता.मालेगाव, जि.वाशिम
६	श्री. सुरेश एकनाथ कळमकर	मु. पो.मोहाडी, ता.दिंडोरी, जि. नाशिक
७	श्री. भरत अंनिराम आहेर,	मु.टोणगाव पो.कुभेफळ, ता.जि.औरंगाबाद
८	श्री. बालाजी बाजीराव तट,	मु.पो.आपेगाव, ता.अंबेजोगाई, जि.बीड
९	श्री.मनिष आत्माराम देसले,	मु.पो.आसनगाव, ता.डहाणू, जि.पालघर.

१०	श्री.तात्यासाहेब रामचंद्र नागावे,	मु.खटाव, पो.वसगडे, ता.पलुस,जि.सांगली
११	श्री. रमेश जयसिंग शिंदे	मु.पो.शिरगाव, ता.वाई, जि.सातारा
१२	श्री.अतुल प्रभाकर बागल,	मु.पो.गादेगाव, ता.पंढरपूर जि.सोलापूर.
१३	श्री. अमर तात्यासाहेब पाटील,	मु.पो.येडेनिपाणी, ता.वाळवा, जि.सांगली
१४	श्री. प्रमोद राघोबा दळवी,	मु.पो.विलवडे, ता.सावंतवाडी, जि.सिंधुदुर्ग.
१५	श्री विनोद हाल्या मोरे,	मु.अंबोडे, पो.केळवे, ता.जि.पालघर.
१६	श्री. रविन्द्र धनसींग पवार,	मु.पो.सातमाने, ता. मालेगाव,जि. नाशिक
१७	श्री.रामदास तात्याभाऊ यादव,	मु.उंचखडक, पो.राजुरी, ता.जुन्नर, जि.पुणे
१८	श्री.बाबासाहेब बाळासाहेब पाटील,	मु.पो. हेर, ता.उदगीर, जि. लातूर.
१९	श्री.सदाशिव नाथा थोरात,	मु.पो. सारोळा खुर्द, ता.पाथरी, जि. परभणी.
वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार (आदिवासी गट) २०१५		
१	श्री.सोमा धर्मा घोडे,	मु.पो.तळेरान, ता.जुन्नर, जि.पुणे.
२	श्री. सुरेश नामदेव भोये,	मु.खिरकडे, पो.कोपूली(बु), ता.पेठ, जि. नाशिक
३	श्री.दत्तात्रय लक्ष्मण मोरमारे,	मु.पो.टोकावडे, ता.खेड, जि.पुणे.
४	श्री. कैलास राघो बराड,	मु.नेवरे, पो.अघई, ता.शहापूर, जि.ठाणे
५	श्री.सिताराम दगडू आंबेकर,	मु.पो.पोखरी, ता.आंबेगाव, जि.पुणे.
६	सौ. विमल जगन आचारी,	मु.चाकोरे, पो.अंजनेरी, ता.त्र्यंबकेश्वर, जि.नाशिक
६) उद्यान पंडित पुरस्कार २०१५		
१	श्री शशिकांत शंकर पूदे	मु. शेज बाभुळगांव, पो.अंकोली, ता.मोहोळ, जि.सोलापूर
२	श्री. भाऊसाहेब गोविंद जाधव	मु.पो.पिंपळगाव, खांब, ता.जि नाशिक
३	श्री. प्रकाश मारुती शिंदे	मु.पो. परखंदी, ता.वाई, जि.सातारा
४	श्री. विकास तुकाराम थिटे	मु.पो. बावची, ता.परांडा, जि उस्मानाबाद
५	श्री. रमेश उत्तमराव सिरसट	मु. आरणगाव, ता.केज, जि.बीड
६	श्री. भद्र गणपत कायते	मु.पो. पहेला, ता.जि.भंडारा
७	श्री.अतुल पुरुषोत्तम लकडे	मु.पो. अब्बासपूरा, ता.अचलपुर जि.अमरावती
८	श्रीमती. पुष्पा एकनाथ कोटकर	मु.पो. बिरवाडी, ता.शहापूर, जि.ठाणे
७) पद्मश्री डॉ.विठ्ठलराव विखे पाटील, कृषि सेवारत्न पुरस्कार सन २०१५		
१	डॉ. रामचंद्र उध्दव लोकरे,	कृषि उपसंचालक (वि.प्र.२), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

८) राज्यस्तरीय पीक स्पर्धा सन २०१५			गुणानुक्रम
१	श्री.हिम्मत हिंदुराव थोरात. (पाटील)	मु.पो.प.सुपने,ता.कराड,जि.सातारा	प्रथम
२	श्री.मलगोंडा सातगोंडा टेळे.	मु.पो.सुळकूड,ता.कागल, जि.कोल्हापूर	द्वितीय
३	श्री.साताप्पा कृष्णा पाटील.	मु.चंद्रे, पो.कसबा वाळवे, ता.राधानगरी, जि.कोल्हापूर	तृतीय

अ.क्र	व्यक्तीचे/संस्थेचे नाव	पत्ता
१) डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषिरत्न पुरस्कार सन २०१६		
१	श्री.शिवनाथ भिकाजी बोरसे,	मु.पो.भोयेगाव, ता.चांदवड, जि. नाशिक
२) वसंतराव नाईक कृषिभूषण पुरस्कार सन २०१६		
१	श्री. दिलीप बाबाजीराव देशमुख,	मु.काराव, पो.वांगणी, ता.अंबरनाथ, जि.ठाणे
२	श्री.वामन किसन भोये,	मु.पो.दलपतपूर, ता.त्र्यंबकेश्वर,जि. नाशिक
३	श्री. अरुण बबनराव पवार,	मु.पवारवाडी,पो.पिंपळगाव, ता.मालेगाव, जि. नाशिक
४	श्री. मकरंद बलभिम सरगर,	मु.पो.खुडूस, ता.माळशिरस, जि.सोलापूर.
५	श्री.पांडूरंग वामनराव ईनामे,	मु.रांजणगांव खुरी, पो.बिडकीन, ता.पैठण, जि.औरंगाबाद
६	श्री. अनिल काशिनाथ चेळकर,	मु.पो.किल्लारी, ता.औसा,जि. लातूर
७	श्री. नंदा काल्या चिमोटे,	मु.पलश्या पो.चुरणी,ता. चिखलदरा,जि.अमरावती
८	श्री. अरविंद उध्दवराव बेंडे,	मु. रातचांदणा पो. मुरझडी (पि.),ता.जि.यवतमाळ
९	श्री. प्रविण विश्वनाथराव बोबडे,	मु.पो. रासेगाव,ता.अचलपूर, जि.अमरावती
३) जिजामाता कृषिभूषण पुरस्कार सन २०१६		
१	सौ. प्रभावती जनार्दन घोगरे,	मु.पो. लोणी खुर्द, ता.राहाता, जि. अहमदनगर.
२	सौ. कविता प्रविण जाधव(बिडवे),	मु.पो.जोगेश्वरी आखाडा ता.राहुरी,जि.अहमदनगर
३	सौ. सुनंदा शिवाजी क्षिरसागर,	मु.पांगरा, पो.चितेगाव, ता.पैठण,जि.औरंगाबाद
४) वसंतराव नाईक शेतीमित्र पुरस्कार सन २०१६		
१	श्री. गणेश बाळासाहेब कोरे,	बी-८ दौलतनगर सिंहगड रोड पो.स्टे.शेजारी, वडगाव बु. पुणे
२	श्री. सूर्यकांत विलास नेटके,	रा.लक्ष्मण ताठे निवास, भुतकरवाडी, सावेडी , अहमदनगर.

३	श्री.संतोष शामराव देशमुख,	फ्लॅट नं.७४, गल्ली नं.५, सुधाकरराव नाईक, विद्यालय, न्यु हनुमान नगर, औरंगाबाद
५) वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार (सर्वसाधारण गट) सन २०१६		
१	श्री.लक्ष्मण तात्याबा गरूड,	मु.आसनपोई,पो.धामणे ता.महाड, जि.रायगड.
२	श्री.हेमंत पुंडलिक पिंगळे,	मु.पो.लखमापुर, ता.दिंडोरी, जि.नाशिक.
३	श्री.उत्तमराव भागुजी ठोंबरे,	मु.भोयेगाव,पो.जोपुळ,ता.चांदवड, जि.नाशिक.
४	श्री.गणेश दामू निसाळ,	मु.पो.लहवित रोड,भगूर ता.जि.नाशिक.
५	श्री. नवनाथ सोपान शेळके,	मु.पिंपळोली (शेळकेवाडी), पो.रिहे, ता.मुळशी, जि.पुणे.
६	श्री.प्रदीप भार्गव पवार,	मु.पो.१०२, बुधवार पेठ, निलम बंगला कराड, ता.कराड, जि.सातारा
७	श्री.संतोष लक्ष्मणराव राठोड,	मु.वसंतनगर तांडा,पो.ता.परळी वै., जि.बीड
८	श्री.दिपक पांडूरंग चव्हाण,	मु.पो.सुलतानपुर,ता.खुलताबाद,जि.औरंगाबाद
९	श्री.पुंजाराम अंकुशराव भुतेकर,	मु.हिवडी,पो.पिंपळगाव,ता.जि.जालना
१०	श्री.समील भिमाजी इंगळे,	मु.पो.सिंगापूर, ता.पुरंदर, जि.पुणे.
११	श्री. गणेश अर्जुन जगदाळे,	मु.बांधतिवरे,पो.सारंग, ता.दापोली,जि.रत्नागिरी.
१२	श्री.राजकुमार धोंडीराम बिरादार,	मु.पो.गोंडगाव (वि), ता.देवणी, जि.लातूर
१३	श्री.कोंडाजी बबन सणस,	मु.पो.पेठ (कोरेगाव), ता.आंबेगाव, जि.पुणे.
१४	सौ.विजया अरविंद पोटे,	मु.कोळिंब,पो.मामनोली ता.कल्याण,जि.ठाणे.
१५	श्री.अशोक हिंदुराव खोत,	मु.पो.माऊली उरुण इस्लामपूर, ता.वाळवा, जि.सांगली
१६	श्री.चांगदेव विष्णु मोरे,	मु.पो.सासुर्वे, ता.कोरेगाव, जि.सातारा
१७	श्री.अमृत तुळशिराम मदनकर,	मु.खोलमारा, पो.बारव्हा, ता.लाखांदूर,जि.भंडारा
१८	श्री.राजेंद्र महादेवराव ताले	मु.दिग्रस, पो.पातूर, ता.पातूर, जि.अकोला
१९	श्री.अच्युत तुकाराम बोचरे,	मु.पो. पाडोळी (आ), ता.जि.उस्मानाबाद
वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार (आदिवासी गट) सन २०१६		
१	श्री.सुरेश बापुराव गरमडे,	मु.वायगाव ख., पो.चारगाव बु., ता.वरोरा, जि.चंद्रपुर
२	श्री.सुभाष चंदर डवणे,	मु.पो.नायफड ता.खेड जि.पुणे
३	श्री.चंद्रकांत गोविंद जाधव,	मु.पो.महाळुंगे पडवळ (ठाकरवाडी) ता.आंबेगाव, जि.पुणे
४	श्री. विनायक मारुती पोटे,	मु.रामपुर, पो.पळू, ता.मुरबाड, जि.ठाणे
५	श्री. लक्ष्मण गंगा पागी,	मु.धामणी, पो.खर्डी ता.शहापूर जि.ठाणे

६	श्री.सुरेश महादु भोईर,	मु.दुधणी पो.कुंदे ता.भिवंडी जि.ठाणे	
६) उद्यान पंडित पुरस्कार			
१	श्री सचिन साधु सांगळे,	मु. कुरवली बु. पो. राजुरी ता. फलटण जि. सातारा	
२	श्री. रमेश नामदेव मेहेर,	मु. पो .अलदरे ता. जुन्नर, जि.पुणे	
३	श्री अशोक शिवराम वानखेडे ,	मु. पो. टाकळी सुकळी जं. ता.उमरखेड जि. यवतमाळ	
४	श्री विजय उत्तम ठाकरे,	मु. पो. निराळा ता. किनवट, जि. नांदेड	
५	श्री. अशोक पंजाबराव धोटे,	मु. कोच्छी पो .खुबाळा, ता. सावनेर, जि. नागपुर	
६	श्री चंद्रशेखर रामभाऊ बढे,	मु. पो. रुईखेडा. ता. मुक्ताईनगर जि. जळगाव	
७) कृषिभूषण (सेंद्रिय शेती) (शेतकरी)			
१	श्री.स्नेहल अनंतराव पोतदार	मु.पो.जामशेत ता.डहाणू जि.पालघर,	
२	श्री.तुकाराम राजाराम पडवळे	मु.पो. खुपसंगी, ता. मंगळवेढा, जि.सोलापूर,	
३	श्री.संजय निंबा भामरे	मु.पो.काळगाव ता. साक्री जि.धुळे,	
कृषिभूषण (सेंद्रिय शेती) पुरस्कार (संस्था)			
१	श्री.क्षेत्र सिध्दगिरी मठ, कणेरी ता.करवीर जि.कोल्हापूर.	श्री.क्षेत्र सिध्दगिरी मठ, कणेरी ता.करवीर जि.कोल्हापूर.	
८) पद्मश्री डॉ.विठ्ठलराव विखे पाटील, कृषि सेवारत्न पुरस्कार सन २०१६			
१	श्री.गोविंद गंगाराम हांडे ,	तंत्र अधिकारी, फलोत्पादन-३, कृषि आयुक्तालय, पुणे	
२	श्री.रामचंद्र दाजी आलदर ,	कृषि सहाय्यक, भोसे-१, ता.मंगळवेढा, जि.सोलापूर	
९) राज्यस्तरीय पीक स्पर्धा सन २०१६			
		गुणानु क्रम	
१	श्री.कलगोंडा बापूसो पार्वते.	मु .पो. सुळकूड, ता.कागल, जि.कोल्हापूर	प्रथम
२	श्री.धोंडीराम खानगोंडा कतगर.	मु.पो.सुळकूड, ता.कागल, जि.कोल्हापूर	द्वितीय
३	श्री.चंद्रकांत शामराव चव्हाण.	मु.पो.गारगोटी, ता.भुदरगड, जि.कोल्हापूर	तृतीय

४. पुरस्काराकरिता निवड करण्यात आलेल्या व्यक्ती/संस्था यांना याबाबत माहिती देवून त्यांना पुरस्कार वितरण कार्यक्रमस्थळी उपस्थित राहण्यास कळविण्याची तसेच सदर कार्यक्रम पुणे येथे आयोजित करण्याची जबाबदारी आयुक्त (कृषि) यांचेवर सोपविण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०२०२१६३७५४२४०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(डॉ.किरण पाटील)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई-३२ (दोन प्रती)
३. मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
४. मा.मंत्री (ग्रामविकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
५. मा.मंत्री (सहकार) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
६. मा.मंत्री (फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
७. मा.मंत्री (पदुम) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
८. मा.राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
९. मा.राज्यमंत्री (ग्रामविकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
१०. मा.राज्यमंत्री (फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
११. मा.राज्यमंत्री (पदुम) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
१२. मा.मंत्री/मा.राज्यमंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
१३. सचिव (कृषि), यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई-३२
१४. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२
१५. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (५ प्रती)
१६. कृषि संचालक (आत्मा), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१७. सह सचिव (फलोत्पादन), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१८. उप सचिव (का.११-अ), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१९. विभागीय कृषि सह संचालक, कोकण विभाग, ठाणे
२०. महालेखापाल-महाराष्ट्र-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा), मुंबई/नागपूर
२१. कक्ष अधिकारी (का.१७-अ), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
२२. निवड नस्ती (कर्यासन ११-अ).